

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2002
FORFATTER:	Jørgen Kristensen
TITEL:	Bramdrup Telefoncentral.
KORT RESUME:	I 1905 oprettedes "Alminde-Bramdrup Telefoncentral" i huset på Bramdrupvej 18. Det første bestyrerpar var Elisabeth og Niels Roed.

BRAMDRUP TELEFONCENTRAL

AF JØRGEN KRISTENSEN

Alexander Graham Bell, som var amerikaner, opfandt telefonen i den teknisk brugbare form i 1876, og allerede den 18. december 1877 kunne man i Kolding Folkeblad læse en annonce indrykket af tre telegrafister fra Fredericia. For 50 øre kunne man på Teaterhotellet i Kolding mandag eftermiddag mellem kl. 12 og kl. 21 se og prøve, hvordan en telefon virkede. Teaterhotellet var det senere Industriforeningen i Jernbanegade. De første telefoninstallationer blev foretaget i de større byer og købstæderne, senere kom turen til de mindre byer.

I 1905 oprettedes „Alminde-Bramdrup Telefoncentral“. Bramdrup Telefoncentral indrettedes i huset Bramdrupvej 18. Det første bestyrerpar var Elisabeth og Niels Roed.

På taget blev installeret en tårnstation med to porcelænsklokker til hver abonnent. Centralen og abonnenten stod i forbindelse med hinanden gennem to kobberledninger, som var fastgjort til en række telefonmaster af træ. Kobberledningerne var ikke isolerede, og anlægget var derfor meget sårbart over for lynnedslag og isslag.

I 1919 overtog Johannes og Mathilde Jensen centralen. På det tidspunkt havde 111 familier telefon installeret. Bramdrup Central dækkede hele Bramdrup sogn, som dengang gik helt ind til Ndr. Ringvej, Hvidsminde, Lilballe, Rådvad, Stubdrup og Harte. Gården

„Nebelsminde“ vest for Harte var den abonnent, der lå længst væk fra centralen. Hver 3. måned måtte Johannes afsted på sin cykel rundt til alle kunderne for at opkræve betaling for samtalerne.

I „Telefonbogen for Kolding og Opland“ årgang 1920 kan man se, at mange familier er gået sammen og har oprettet partstelefoner. Det betød, at flere var sammen om den samme installation. F. eks. havde pastor Jespersen i Påby telefonnummer 32a og Lærer Tarp i Harte nr. 32v. Hvis læreren talte, måtte præsten pænt vente.

Og hvem havde så telefonnummer 1 – eller, som det officielt hed talestation nr. 1 ? Proprietær Boysen fra „Hvidsminde“ havde partstelefon med smedemester J. Bertelsen, Fredericiavej (nu Sommerfuglevej). Nr. 2 havde gårdejer Hans Hansen, Bramdrupgård. Ca. halvdelen af abonnenterne havde deres eget telefonnummer i Bramdrup.

I begyndelsen var der en vis uvilje mod at bruge telefonnummeret. Som nyansat på centralen var det noget problematisk, når der blev bedt om „æ smej“. Dem var der nemlig fem af i Bramdrup, Hvidsminde, Lilballe og Harte.

Centralbestyrerne var agtede folk. Det var bestemt ikke hvem som helst, man kunne betro dette samfundsvigtige hverv. Man havde tavshedspligt, og det samme gjaldt de

Bramdrup Central 1908, nuværende Bramdrupvej 18. Bestyrerparret Elisabeth og Niels Roed står ved døren.

ansatte. Men en kæde er jo som bekendt ikke stærkere end det svageste led. De første mange år lukkede centralen klokken 20. Men når der var brug for læge, jordemoder eller brandvæsen, gik man aldrig forgæves til Johannes og Mathilde. Det fortælles således, at under et kraftigt tordenvejr i 1928 antændte et lyn Bramdrupgård, og flere gange slog lynet ned i de udsatte telefonledninger. Men uanset hvor meget røg og ild, der stod ud fra centralens betjeningsapparat, så vovede Mathilde at få en forbindelse igennem til Brandvæsenet i Kolding.

Bestyreren havde også opsynet med de udendørs installationer. I stormvejr faldt der

tit tråde ned, eller de blev slynget sammen med det resultat, at 3-4 familier kunne tale sammen på én gang. Nogle kunne således sidde og lytte, hvad naboen talte om. Så måtte Johannes af sted på cykel medbringende en lang stang til at skille trådene fra hinanden. Var der fejl ved klokkerne i masterne, måtte han til tops og udbedre skaden. Det foregik med et par „kløer“, som blev spændt fast til støvlerne. For hvert trin blev kloen hugget så langt ind i pælen, at den kunne bære en mand. Om livet og pælen havde han et bredt bælte. Når han så nåede toppen, var begge hænder fri til at udføre arbejdet. Det var bestemt ikke ufarligt, og Johannes ople-

Bramdrup.

Bestyrer: Johannes Jensen

Talestation

30h Andersen, Mads Peter, Roedgaard
27 — A, Smedem., Bramdrupdam
69 »Ankersminde«, Bramdrup
14h Bech, Brogaard, Harle
51 Beck, Peter, Malermester
25 Bentseus, B, Enke, Korshøjgaard
71 Bertelsen, H, Karetmager
1a — J, Smed, Fredericiavej
1v Boysen, Propr., Hvidsminde

4 Hansen, Hans Jacob, Bygmester
18v — Hans Chr., Kbmd., Paaby
36 — Th. G, Købmand, Bramdrup St.
54a Hoffskov, Restauration, »Alpedalslyst«
62a Højen, Ole, Paabygaard
55 Jacobsen, Jacob, »Ny Stallerupgaard«
32h Jensen, Hans, Paaby
19a — Lars
79 — Markus, Havgrenegaard
67 — Niels, Bramdrupdam

Uddrag af Telefonbogen for Kolding og omegn fra 1920.

vede da også at falde ned og forstuve den ene fod så slemt, at det blev nødvendigt at komme i behandling hos en „klog mand“ i Vojens.

Ikke alle havde råd til at få telefon – og mange syntes slet ikke, de havde brug for denne luksus. I stedet kunne man gå hen på centralen og betale for en samtale. I huset var indrettet et lille rum, hvor man uforstyrret kunne ringe. Centralen havde også ret til at opkræve 1 krone, hvis man blev bedt om at hente folk til telefonen. På Bramdrup mark boede dengang en familie, hvis datter var emigreret til Manilla. Når hun ringede op, måtte Johannes, eller hvem der bedst havde tid, afsted på cyklen ud at hente familien op til centralen. Manden var ikke særlig begejstret, når der var bud fra centralen. Det betød en udgift på 1 kr. + samtalen og en afbrydelse af arbejdet i den tid.

1. januar 1940 blev driften af Bramdrup Central overtaget af „Jydsk Telefon“, og fra nu havde centralen døgnåbent. Johannes Jensen var bestyrer indtil 1. juli 1949. Herefter overtog hans kone Mathilde stillingen indtil 1. marts 1961, hvor centralen blev ned-

lagt. 166 abonnenter blev indført under Kolding Central.

Omkring 1970 automatiseres området, og udstyret flyttes til en nyopført bygning ved Super-Brugsen på Centervej i Bramdrup. I 1974 opkøbes yderligere et areal af „Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger“ for at give plads til en udvidelse af centraludstyret i automatcentralen i Bramdrup.

KILDER:

INTERVIEWS:

Interview med Gudrun Lauenborg Jacobsen, datter af Johannes og Mathilde Jensen og Ella Hansen (f. Buhl), der var ung pige i huset hos Johannes og Mathilde Jensen 1943-45 samt tidligere kontorchef Hans Andersen, TDC Tele Danmark, Kolding afd.

LITTERATUR:

Paul H. Sørensen: De Gamle Telefoncentraler i Sydjydske Distrikt. Telefonbogen for Kolding og Omegn, årgang 1920.